

Duurzaam boeren in Hechtel-Eksel

Informatiekrant van het Plattelandseducatief Netwerk Kempen & Maasland

Beste inwoners van Hechtel-Eksel,

Hoewel we steeds minder rechtstreeks in aanraking komen met landbouw, is landbouw zeer belangrijk in onze samenleving. Ook in Hechtel-Eksel is landbouw niet weg te denken, integendeel. We moeten ons bewust zijn van de meerwaarde die landbouw biedt in onze landelijke gemeente. Onze mooie beekvalleien zijn naast natuurgebied dikwijls ook landbouwgebied, onze open vlakten zijn dikwijls velden. Het groen van onze gemeente is, naast de bossen, dikwijls ook weide en gewassen.

We zijn een gemeente met een beperkt aandeel landbouw, maar de landbouw en de landbouwers die aanwezig zijn in onze gemeente investeren fors in modernisering en in professionalisering. De sector wordt in dit blad daarom eens in 'the picture' gezet. Het is misschien niet meer zo vanzelfsprekend om de landbouw en de mensen daarachter te kennen. Daarom deze uitgave.

Ik herinner me nog de autostickers van decennia geleden: 'Eén landbouwer voedt 80 mensen'. De bewustmaking heeft al een lange geschiedenis, maar nu slaan we een meer interactieve weg in. Ik vermoed dat vandaag de dag één landbouwer meer dan 80 mensen voedt.

De gemeente ondersteunt het plattelandseducatief centrum en biedt aan de lagere scholen van de gemeente een gratis boerderijbezoek aan. Natuurlijk gebeurt dit alles in samenwerking met de landbouwers. Ook zijn er in onze gemeente een aantal kijkboerderijen.

Ga eens op bezoek bij een landbouwer! Krijg voeling met het leven op de boerderij. Je zal merken dat de bedrijfsleiders en hun echtgenotes goed ingelichte mensen zijn, ingenieurs die leven voor hun zaak. Studies wijzen uit dat kinderen die leven op een boerderij het minst vatbaar zijn voor allergieën. Het gezonde boerenleven bestaat dus nog steeds. Voor een bedrijfsbezoek met de klas, met het gezin of met vrienden, neem contact op met het plattelandseducatief centrum (www.plattelandscentrumkenm.be).

Hechtel, 1 augustus 2010

Marc Van Dyck, schepen van Onderwijs
Daniël Moons, schepen van Landbouw

Limburgse land- en tuinbouw is economisch speerpunt

In diverse segmenten van de land- en tuinbouw staat Limburg aan de top in Europa. De Limburgse land- en tuinbouw is en blijft dan ook een economisch speerpunt voor onze provincie. Voor de verdere ontwikkeling ervan zet het provinciebestuur sterk in op kennisontwikkeling, het stimuleren van innovatie, duurzame ontwikkeling en landbouwverbreding.

Marc Vandeput, gedeputeerde van Economie, Landbouw en Plattelandsontwikkeling

Fietsen langs bedrijven

De Landelijke Gilden van Hechtel-Eksel organiseert op 15 augustus een fietstocht langs de bedrijven die zich in deze krant aan u voorstellen. Let wel, het is niet mogelijk om de bedrijven te bezichtigen. Vanaf 10 tot 15 uur kan men van start gaan vanaf de 'Oude Molen' in de Windmolenstraat. Onderweg zijn er versnaperingen voorzien.

Meer info en plan: www.landelijkegilden.be

Met ons project willen wij de kloof verkleinen tussen landbouwer en plattelandsgebruikers. We willen het brede publiek – vooral de jongeren – de kans geven om via persoonlijk contact geïnformeerd te worden over het hedendaagse platteland in het algemeen en de hedendaagse familiale land- en tuinbouwbedrijven in het bijzonder. Hiervoor hebben we tot nu toe een netwerk uitgebouwd van 26 landbouwbedrijven. Groepen uit de eigen gemeente kunnen deze bedrijven bezoeken. Deze nabijheidsboerderijen willen een wederkerige relatie aangaan met de plaatselijke school.

De landbouwkrant die je nu leest, belicht het specifieke karakter van de land- en tuinbouwsector in Hechtel-Eksel. In een tweede luik willen we werk maken van ervaringseducatie. Aan mensen die een landbouwbedrijf bezoeken – of ze uit onze regio komen of niet – geven de landbouwers een beklijvende ervaring mee. Ze willen een onuitwisbare indruk nalaten van het betrokken bedrijf en van de landbouw in het bijzonder.

Ten slotte bouwen we een Plattelandscentrum K&M uit op de site van het Landelijke ontmoetingscentrum Breugelhoeve in Peer. Dit centrum moet instaan voor de vorming van de bedrijfsleiders en onderwijzend personeel van het hele netwerk. Scholen, verenigingen en individuele bezoekers kunnen hier terecht als uitvalsbasis voor een streekverkenning via educatieve land- en tuinbouwbedrijven, een plattelandroute... Bezoekers krijgen via de educatieve, interactieve tentoonstelling een eerste kennismaking met de landbouw, het platteland en de regio.

Duurzaam, ook iets

MELK EN JE KAN TEGEN EEN STOOTJE

Willy en Carine Maes-Clerex,
Nieuwstraat 33, Eksel

Willy en Carine namen in 1993 het bedrijf van Willy's ouders over. Vandaag runt hij het melkveebedrijf met een 80-tal koeien grotendeels alleen. Carine werkt als verpleegster in een bejaardentehuis, maar helpt daarbuiten samen met de kinderen Wim, Marijke en Koen op de boerderij. "Ze werken graag mee op het bedrijf en dat is een fijne gedachte, maar de hoofdtak ligt bij mij en er zijn altijd handen te kort", zegt Willy.

Een moderne melkkoe is graag op stal want daar ontbreekt het haar aan niets: ze krijgt voldoende en gezonde voeding, er is altijd water, ze kan gezellig op een matras gaan liggen om haar voeding nog eens na te kauwen en af en toe wordt haar rug eens lekker gemasseerd. Als het weer het toelaat, gaan ze dagelijks naar buiten want iedereen heeft beweging nodig, ook koeien.

Een goede verzorging heeft natuurlijk een gunstige invloed op de kwaliteit van de melk. In de melkstal van Willy worden de koeien vanaf de zijkant gemolken: de koeien staan in aparte boxen langs weerskanten van de melkput, zodat de melker die in de put staat, een goed overzicht heeft op de koeien. Hij kan elke koe persoonlijke aandacht geven en de uier goed bekijken zodat uierproblemen en afwijkingen snel ontdekt worden.

Het voedsel wordt grotendeels door Willy zelf geteeld. Hij heeft nog 50 ha grond waarop hij gras, maïs, granen en bieten zaait. Het gras, de maïs, de granen en de bietenpulp worden ingekuuld als wintervoorraad. "Het inkuilen van veevoeder wordt vooral op rundveebedrijven gedaan", aldus Willy. Enkele decennia geleden bestond de wintervoorraad nog vooral uit hooi. Het drogen van het gras op het land (ca. 5-7 dagen) veroorzaakt echter een groot verlies aan voedingsstoffen. Bij het inkuilen wordt het gras minder lang op het land gedroogd (1-2 dagen) waardoor het meer voedingsstoffen behoudt en de kans op mislukking door regen minder groot is. Willy is dus niet alleen een drukbezette bedrijfsleider, maar ook wetenschapper en onderzoeker. ■

Willy Maes:
"Een goede verzorging heeft een gunstige invloed op de kwaliteit van de melk."

Marc Ceyskens:

"Om een varkensbedrijf te runnen, moet je net als varkens creatief en volhardend zijn."

ZO CREATIEF ALS DE VARKENS ZELF

Marc en Lydia Ceyskens, Ruitersbaan 14A, Eksel

Marc en Lydia kochten in 1995 een bestaand varkensbedrijf met 80 zeugen en 150 vleesvarkens. Het werd een lange weg met veel obstakels om te komen waar ze nu staan: 250 zeugen, 1000 speenbiggen en 1500 vleesvarkens. "Om een varkensbedrijf te runnen moet je net als varkens creatief en volhardend zijn", zegt Marc.

We zijn een gesloten bedrijf wat betekent dat alle biggen op het bedrijf geboren worden en ook blijven tot ze slachtrijp zijn. De biggen blijven in de kraamafdeling bij de moeder gedurende een 4-tal weken, nadien gaan ze naar de biggenopfokafdeling. Hier blijven ze tot ongeveer 40 kg (een 3-tal maanden). In deze periode leren ze zelfstandig eten en opgroeien. Zeker in het begin van deze periode is er veel aandacht nodig. Nadien gaan ze nog een 3-tal maanden naar de afmeststal tot ze klaar zijn voor consumptie. Er wordt steeds op gelet dat ze in de beste omstandigheden gehuisvest worden. Ook de jonge generatie zeugen wordt zelf uit de eigen zeugenstapel gekweekt. De zeugenstapel wordt reeds gedeeltelijk in groepshuisvesting gehouden.

Ze bouwden hun bedrijf op in stadia

en werkten al heel vroeg, nog vóór het werd verplicht, aan een duurzame en diervriendelijke huisvesting. Varkens zijn propere en intelligente beesten die altijd creatief op zoek zijn naar de voor hen beste levensomstandigheden. In 1999 werden de mestkelders gebouwd met kleine compartimenten met een rioleringsysteem om mest bovengronds te kunnen opslaan. Later bij de bouw van een nieuwe zeugenstal werden kleine kelders met schuine wanden en luchtkanalen gebouwd. Door het verkleinen van de kamers wordt de emissie of uitstoot van stikstof en geur verminderd, wat een gevoelige verbetering voor de leefomgeving betekent.

Er is ook veel aandacht besteed aan de inkleding van het bedrijf in de omgeving. Een mooi verzorgd bedrijf in een groen kader. Recent werd nog een kadaverkoeling geplaatst om ook deze geurhinder te vermijden.

"Ons bedrijf is een familiegebeuren", zeggen Marc en Lydia. Marc doet het werk op de boerderij met nu en dan de hulp van de kinderen, Jorre (10 jaar) en Lotte (13 jaar). Lydia doet, naast een halftijdse job buitenshuis, de volledige boekhouding en administratie. ■

van ons!

BEESTIG DRUK

Etienne en Carine Cox-Rutten, Hechtelsebaan 47, Eksel

De familie Cox-Rutten (Etienne, Carine, dochters Martine, Kathleen en zoon Karel) is een gedreven landbouwersgezin dat sinds 1982 een varkensbedrijf runt op de Eindhoeve in Eksel. Ik hoef waarschijnlijk niet te vertellen dat ze er ook zelfgemaakt ijs verkopen en dat ze er voor de kleine bezoekers nog een aantal kleinveedieren op na houden. Wat misschien nog niet zo bekend is, is het feit dat hun zoon Karel, een gekend jumpingruiter, zich ondertussen ook heeft toegelegd op de paardenfokkerij.

“We werken allemaal graag, maar ook hard, en zijn niet bang om iets nieuws te ondernemen”, zegt Carine Rutten.

Toen ze in 1982 begonnen met 60 zeugen, werkte Carine nog buitenshuis als bejaardenhelpster. Geleidelijk aan breidden ze hun bedrijf uit en toen ze eenmaal 250 zeugen hadden, is Carine ook thuis gebleven. Toen reeds kozen ze voor een stal met loslopende zeugen en computergestuurde voeding. Dit houdt in dat via een chip in hun oor de varkens ‘voeding op maat’ aangeboden krijgen. Vandaag de dag hebben ze een gesloten bedrijf met 150 zeugen en 800 vleesvarkens. Een gesloten bedrijf betekent dat de volledige levenscyclus van de varkens plaatsvindt op één en hetzelfde bedrijf. Zelfs de zeugen die uiteindelijk de biggen, bedoeld om af te mesten, gaan ‘produceren’ worden op het bedrijf zelf geboren. Dus de enige

varkens die het bedrijf verlaten, zijn de vleesvarkens.

Naast het houden van varkens starten Carine en dochter Martine enkele jaren geleden met hoevetoerisme, dit combineerden ze met het maken van hoeve-ijs, dat je ter plaatse kan eten of afhalen. Hun initiatief groeide gestaag en om aan de ‘hoeveverwachtingen’ van de bezoekers te voldoen, zorgden ze ondertussen ook voor kleinvee zoals kippen, honden (puppy’s), ezels, geitjes...

Vorig jaar kreeg Karel een vergunning voor het fokken van paarden. Hij beschikt over 3 goedgekeurde hengsten en 6 merries. Merries krijgen een eerste veulen als ze ongeveer 3 jaar zijn, daarna worden ze ingezet voor de sport. Na hun ‘sportloopbaan’, worden ze terug fokmerries. Een merrie die in de sport gaat, krijgt gemiddeld 6 veulens, een merrie die enkel voor de fokkerij wordt ingezet, krijgt er gemiddeld 10.

De familie Cox zit dus niet stil. Wanneer je op bezoek komt, kan je, uitgezonderd de varkens, alle dieren op de Eindhoeve bekijken terwijl je geniet van een lekker zelfgemaakt ijsje. Vanaf Pasen tot eind oktober ben je er van harte welkom. Neem zeker eens een kijkje op <http://eindhoeve.webs.com>. ■

Carine Rutten:
“We werken allemaal graag, maar ook hard, en zijn niet bang om iets nieuws te ondernemen.”

Paul Van Vlierden:

“Specialisatie is nodig om goede kwaliteit te kunnen leveren aan de plantencentra. Door gespecialiseerd materiaal te ontwikkelen, kunnen we zowel milieuvriendelijker als duurzamer werken.”

BUXUS & TAXUS

Paul en Monique Van Vlierden, Sint-Bernardusstraat 25, Hechtel

Vanuit het tuinaanlegbedrijf van hun vader bouwden Paul en zijn zus Monique een grootschalige plantenkwekerij van buxus- en taxusplanten op in Eksel. Ze leveren in België en over heel Europa. “Specialisatie is nodig om goede kwaliteit te kunnen leveren aan de plantencentra. Door gespecialiseerd materiaal te ontwikkelen, kunnen we zowel milieuvriendelijker als duurzamer werken”, zegt Paul.

Alvorens een perceel kan beplant worden, moet men een bodemonderzoek laten doen. Indien nodig moet dan actie ondernomen worden om de grond klaar te maken voor de kweek. Daarna wordt een teeltprogramma voor 10 jaar opgemaakt. De plantjes worden speciaal voor hen gekweekt bij gespecialiseerde bedrijven binnen Europa. Ze worden om de 80 cm, tussen de rijen, en om de 40 cm, in de rijen, geplaatst. Twee keer per jaar worden ze machinaal bijgeknipt. Daarvoor heeft men speciale knipmachines ontworpen waarmee men tot 16.000 planten per dag kan knippen. Na drie jaar worden de planten, die ondertussen 25 à 30 cm (bollen) of 50 à 65 cm (kegels) hoog zijn, uitgedund zodat de resterende planten op 80 cm x 80 cm staan. De volgende oogst gebeurt als de bollen 60 cm en kegels 1 meter zijn. In de laatste fase oogst men op vraag van de klant of ten laatste na 6 jaar. Daarna geeft men de grond een jaar om te bekomen en dan begint het teeltprogramma opnieuw.

Duurzaamheid is bij de familie Van Vlierden geen loze term. Ze werken met een waterrecuperatie systeem dat al het opgevangen regenwater laat samenvloeien in grote putten onder de magazijnen. Dit water wordt gebruikt voor beregening van de plantage en het afwassen van de potten in het magazijn. Na het afwassen van de potten vloeit het terug in de putten voor hergebruik. Voor de bemesting en het sproeien van de planten past men een nieuwe techniek toe: lucht wordt met een kracht van 35 m/sec op een plant geblazen, waardoor de takken zich open zetten. De sproeistoffen en de natuurlijke compost komen zo makkelijker en directer op de plaats van bestemming. Op deze manier bespaart men 20% aan sproeistoffen..

In de drukke periodes, van januari tot eind mei en van half augustus tot begin december, zorgen Poolse seizoensarbeiders voor extra hulp. “Ik vind het spijtig, want er zijn in België genoeg werklozen, maar ik kan anders echt niet aan arbeidskrachten gera-ken! De rest van het jaar werken we met 4 vaste mensen uit de buurt”, zegt Paul. ■

KALVERLIEFDE

**Jackie en Magda Snoeckx-Vrijsen,
Sint-Antoniusstraat 3, Eksel**

Jackie en Magda bouwden in 1990 hun huis, met bijhorende stallen voor vleeskalveren. Ze begonnen met 300 dieren. Ondertussen zijn ze uitgegroeid naar een bedrijf met 510 dieren. "Ik zou onze kalfjes graag verzorgen als koning(in)en en er zelfs elke dag mee gaan wandelen, maar dat is spijtig genoeg niet betaalbaar", zegt Magda.

De kalfjes komen op het bedrijf als ze 14 dagen oud zijn. Ze hebben allemaal een nummerplaatje in hun oor. Bij dit nummer is hoort een identiteitskaart. Het is via dat nummer dat het dier altijd opgespoord kan worden. Als ze op het bedrijf aankomen, hebben ze nog veel zorg en warmte nodig. De temperatuur in de boxen, waar ze met zes kalfjes samen zitten, mag niet onder de 15°C zakken. Ze worden gevoed met computergestuurde spenen. Door middel van een chip in hun oor krijgen ze hun melkrantsoen verspreid over de hele dag. Naarmate ze ouder worden, krijgen ze er geleidelijk vaste voeding bij. Elk kalfje krijgt precies wat hij nodig heeft.

Als de dieren 28 weken oud zijn, worden ze opgehaald. Het bedrijf is dus 26 weken volzet, dan wordt er grote kuis gehouden en kan een volgende groep komen.

"De controle in de rundveesector is de laatste jaren enorm opgedreven. We moeten strenge regels naleven en we worden ook meerdere keren per jaar gecontroleerd." Qua voedselveiligheid behoort het Belgische vlees dan ook tot de top. Tegenwoordig mag de consument meer dan ooit gerust zijn dat het stukje vlees op zijn bord veilig en lekker is.

Jackie en Magda vinden duurzaamheid heel belangrijk. Reeds in 1990 plaatsden ze zonnepanelen en driefoudig glas. Voor die tijd een hele prestatie, zeker als je bedenkt dat hij zijn zonnepanelen in Griekenland moest gaan halen! Wel goed gezien, want het kostenplaatje aan verwarmingskosten is niet gering! ■

Jackie Snoeckx:

"De controle in de rundveesector is de laatste jaren enorm opgedreven. Qua voedselveiligheid behoort het Belgische vlees dan ook tot de top."

Yvo Vanbuel:

"We verkopen aardappelen van het type Célena's, Desiré en Charlottekes hier aan huis in 'zakskes' van 25 kg."

RECHT-STREEKSE AARDAPPELEN

Yvo en Johan Vanbuel, Ruitersbaan 23, Eksel

In 1991 kochten Yvo en Johan de boerderij aan de Ruitersbaan. Ze houden er melkvee en verbouwen aardappelen, maïs en voederbieten. "We verkopen aardappelen van het type Célena's, Desiré en Charlottekes hier aan huis in 'zakskes' van 25 kg", zegt Yvo.

Met hun 60 melkkoeien hebben ze hun handen vol want Yvo werkt overdag ook nog buitenshuis. De koeien worden in een tandemsysteem 2 X 3 gemolken. Dat houdt in dat er 6 koeien gelijktijdig kunnen gemolken worden.

Om de energiekosten te drukken, plaatsten ze een waterrecuperatie systeem en een ondergrondse melkkoeling. Hun volgende duurzame project is een zonneboiler.

Op hun gronden verbouwen ze dit jaar 2 ha aardappelen, 14 ha gras en 30 ha maïs. Want zoals alle landbouwers hebben ze voldoende grond nodig om de mest van hun koeien af te zetten. Voor één koe betekent dat ongeveer 60 are/jaar, dat is ongeveer 1,5 voetbalveld per jaar!

Het gras en de maïs die zij telen is voedsel voor de koeien en de aardappelen zijn voor de verkoop. Het poten en rooien van aardappelen gaat als volgt: nadat de grond door grondbevoering is gereed gemaakt, worden de pootaardappelen in de grond gestopt. Voor een normale teelt worden in april de pootaardappelen gepoot en met een klein beetje grond bedekt. De aardappelen worden op ruggen geteeld. In de loop van het groeiseizoen wordt de grond enkele keren aangeard of aangestampt met behulp van een aardappelaanarder. Hierdoor blijven de wortels steeds goed bedekt met grond, zodat er geen groene knollen ontstaan. Voordat de knollen gerooid worden, wordt het loof (de bovengrondse plant) gekapt. Hierdoor ontwikkelen de knollen een stevigere schil, waardoor ze bij het rooien minder beschadigd worden. De knollen worden met een rooimachine uit de grond gehaald. Na het ontstemen en sorteren moeten de aardappelen eerst 'uitzeten' en daarna bewaard. De variëteiten die zij telen en verkopen zijn de Desiré (frietaardappelen), de Charlotte (vastkokende), en de Salena (bewaaraardappel).

Yvo en Johan hebben geluk: doordat ze het bedrijf met zijn tweeën runnen, kunnen ze af en toe eens een week-endje weg. ■

Wist je dat...

► Er in Hechtel-Eksel 40 landbouwbedrijven zijn?

► 25% van de bedrijfsleiders jonger is dan 45 jaar?

► 94% van de melk van de melkveebedrijven in Vlaanderen voldoet aan de normen van Integrale Kwaliteitszorg Melk (IKM)? De doelstelling van IKM bestaat erin duurzaam te produceren, met respect voor het dierenwelzijn en het milieu.

► Er in alle sectoren aan bijzonder hoge kwaliteitseisen gelden en dat de betrokken land- en tuinbouwers moeten voldoen aan tal van lastenboeken? Dit betekent ook dat men het voedsel dat hier geproduceerd wordt streng controleert. Het is dus niet alleen lekker maar ook veilig!

► De land- en tuinbouwers een eerlijke vergoeding vragen van hun producten? Voor heel wat producten gaat slechts een klein deel van de prijs die jij betaalt in de winkel naar de boer. Een groot stuk gaat naar tussenpersonen tussen jou en de boer. We geven hier enkele voorbeelden welk percentage van de prijs naar de boer of tuinder gaat: tarwe voor brood (5%), sla (8%), aardappelen (10%), varkensgebraad (17%), rosbief (18%), varkensgehakt (20%), braadkip (22%) en prei (22%).

► De land- en tuinbouwers in Hechtel-Eksel verschillende investeringen doen die het milieu ten goede komen? Zo zijn er tal van technologische ontwikkelingen om preciezer en dus milieuvriendelijker te werk te gaan. Zo zijn er luchtwassers die de geurhinder en ammoniakuitstoot terugdringen en worden er zonnepanelen aangelegd om te voorzien in eigen energieproductie.

► Heel wat land- en tuinbouwers beheersovereenkomsten afsluiten? Dit zijn overeenkomsten die en boer of tuinder afsluit met de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) om extra inspanningen te doen voor het landschap en de natuur in zijn omgeving. Voor deze realisaties – zoals het aanleggen van buffer- of grasstroken, het aanleggen en onderhouden van hagen en houtkanten of het beperken van bemesting – krijgt hij een vergoeding die zijn productieminderings moet compenseren.

► In het geheel van de globale overheidsuitgaven in Europa (regionaal, federaal en Europees) de kosten voor het landbouwbeleid slechts 2% bedraagt?

Plattelandseducatief
Netwerk
Kempen & Maasland

Het project 'Plattelandseducatief Netwerk Kempen & Maasland' is een samenwerking van Plattelandsklassen vzw, ontstaan uit Landelijke Gilden en de Boerenbond, Breugelhoeve vzw, stad Peer, BB-projecten, gemeente Bocholt, stad Bree, stad Hamont-Achel, gemeente Hechtel-Eksel, gemeente Kinrooi, stad Maaseik, gemeente Meeuwen-Gruitrode en gemeente Neerpelt.

Colofon Redactie: Harry Broekx, Els Janssen, Liesbeth Franssen, Karlijn Van Duffel **Fotografie:** Twan Wiermans **Vormgeving:** Studio Boerenbond **Verantwoordelijke uitgever:** Karlijn Van Duffel, Weyerstraat 1, 3990 Peer